

OBSAH

ÚVOD	11
1. ŽIDOVSKÉ KORENE KREŠŤANSKEJ LITURGIE V HISTORICKO-SPOLOČENSKOM POHLEDE	17
1. 1 Dejinný kontext judaizmu	17
1. 1. 1 Návrat Židov do pôvodnej vlasti	18
1. 1. 2 Rozdelenie ríše	19
1. 1. 3 Jav profetizmu v Izraeli	19
1. 1. 4 Zničenie chrámu, vznik synagógy a asimilácia	20
1. 1. 5 Doba helenizmu	21
1. 1. 6 Situácia v čase narodenia Ježiša Krista	22
1. 2 Prúdy židovstva v Izraeli	23
1. 3 Spoločenské pomery vzniku kresťanstva	24
1. 3. 1 Hospodársky vzrast, vrstva patriciov	24
1. 3. 2 Rímsky cisár a dobyvačná politika	25
1. 4 Vstup kresťanov na pôdu Rímskeho impéria	25
1. 4. 1 Rozšírenie kresťanstva	26
1. 4. 2 Pôvod kresťanov	26
1. 5 Základné črty vplyvu židovstva na ranokresťanskú liturgiu	27
1. 5. 1 Vplyv z hľadiska štruktúry	28
1. 5. 2 Židovské liturgické pramene	28
2. ZROD KREŠŤANSKEJ LITURGIE A LITURGIA V DOBE APOŠTOLOV	30
2. 1 Kristova Posledná večera – prvá kresťanská liturgia	30
2. 1. 1 Posledná večera v koncepcii slávania židovskej Paschy	32
2. 1. 2 Priebeh slávania – rekonštrukcia	33
2. 2 Liturgia v dobe apoštolov	35
2. 2. 1 Slávania v liturgickom zhromaždení	36
2. 2. 2 Špecifické prvky liturgie	36
2. 2. 3 Bozk pokoja	37
2. 2. 4 Charizmy predstavených a služba ohlasovania	37
2. 3 Modlitba v liturgii prvých kresťanov	38
2. 4 Pôvod a kresťanské slávenie nedele	40
2. 4. 1 Biblické správy	40
2. 4. 2 Nedeľa v prvých kresťanských spoločenstvách	41
2. 4. 3 Počítanie času vzhľadom na nedeľu	42

3. LITURGIA V PRENASLEDOVANEJ CIRKVI	43
3. 1 Historický kontext dobytia jeruzalemského chrámu a začiatok separácie kresťanov od Židov.....	43
3. 2 Pohanstvo ako potencionálne nebezpečenstvo pre kresťanov	44
3. 3 Otvorený boj rímskych cisárov proti kresťanom.....	44
3. 4 Charakter liturgie v čase prenasledovaní.....	46
3. 4. 1 Účastníci liturgických slávení	48
3. 4. 2 Čas a miesto slávania liturgie	49
3. 4. 3 Termín liturgického slávania Veľkej noci	50
 4. KONŠTANTÍNOVSKÝ OBRAT A OBDOBIE ROZKVETU LITURGIE	 52
4. 1 Milánsky edikt a zrovnoprávenie kresťanstva v ríši.....	52
4. 1. 1 Konštantínovo heslo: „Jeden národ, jedna Cirkev, jeden Boh“	52
4. 1. 2 Rozšírenie kresťanstva	53
4. 1. 3 Školský systém	54
4. 1. 4 Rozvoj liturgických stavieb – bazilika a baptistérium	54
4. 1. 5 Umenie katakomb ako spôsob odrážajúci stav liturgie	56
4. 1. 6 Použitie jazyka v liturgii i v spoločnosti	57
4. 2 Postupné rozdiely medzi východnou a západnou časťou ríše	58
4. 2. 1 Náboženský život a liturgia	59
4. 2. 2 Počiatky liturgického slávania nových sviatkov – Vianoce	60
4. 3 Liturgické zhromaždenie staroveku	63
4. 3. 1 Liturgické služby.....	63
4. 3. 2 Rozvíjanie cirkevnej hierarchie	64
4. 3. 3 Prijímanie Eucharistie v staroveku.....	65
4. 3. 4 Sviece v kresťanskej bohoslužbe staroveku	65
4. 3. 5 Dejiny a použitie kadidla v starovekej liturgii	67
4. 4 Tri dôležité mestá kresťanského staroveku: Konštantínopol, Rím, Jeruzalem.....	71
4. 4. 1 Konštantínopol	72
4. 4. 2 Organizácia kresťanských bohoslužieb v Konštantínopole	74
4. 4. 3 Situácia v Ríme.....	74
4. 4. 4 Štacionárna liturgia v Ríme.....	75
4. 4. 5 Jeruzalem a jeruzalemská liturgia	76
4. 4. 6 Opis kresťanskej iniciácie v staroveku	79
4. 5 Vznikajúci fenomén mníšstva a liturgia	80

5. ZMIENKY O LITURGII V DIELACH STAROVEKÝCH SPISOVATEĽOV	82
5. 1 Sýrsko-palestínska tradícia.....	82
5. 1. 1 Didaché	82
5. 1. 2 List Plinia Mladšieho	84
5. 1. 3 Constitutiones apostolicae	85
5. 1. 4 Ostatné pramene sýrsko-palestínskej tradície	85
5. 2 Helénska liturgická tradícia	86
5. 2. 1 Sv. Justín a Apologia prima	86
5. 2. 2 Dialóg so Židom Trifónom	89
5. 2. 3 Traditio apostolica.....	91
5. 3 Západná latinská tradícia	93
5. 3. 1 Tertulián.....	93
5. 3. 2 Sv. Cyprián z Kartága	94
5. 3. 3 Sv. Augustín a severoafrická liturgia	95
5. 3. 4 Sv. Ambróz a liturgia v Miláne.....	96
 6. LITURGIA NA SKLONKU ANTIKY.....	 98
6. 1 Charakteristika liturgického diania.....	98
6. 2 Pramene tohto obdobia	103
6. 2. 1 Sacramentarium Veronense	104
6. 2. 2 Gelasianum Vetus	105
6. 2. 3 Knihy pre lektorov	106
6. 2. 4 Knihy spevov.....	107
6. 3 Slávenie liturgie podľa Ordo Romanus primus	107
6. 3. 1 Služba diakonís v Cirkvi.....	110
6. 4 Status liturgie na kresťanskom Východe, postupná diferenciácia	111
6. 5 Liturgické rodiny	114
6. 5. 1 Antiochijská skupina.....	115
6. 5. 2 Alexandrijská skupina.....	118
6. 5. 3 Starokresťanské východné anafory.....	119
6. 5. 4 Západné ríty	125
 ZÁVER	 127
 POUŽITÁ LITERATÚRA	 133